

загадки. Корисно давати молодшим школярам малюнок і початок загадки-вірша, який вони продовжують. Запропоновані варіанти обов'язково аналізуються й обговорюються, вибираються найкращі.

Таким чином, якщо систематично використовувати в початковій школі на уроках загадки, прислів'я, скоромовки, забавлянки, небилиці, народні ігри та пісні, інші види фольклору, то у дітей розвивається та активізується пам'ять, мислення, збільшується словниковий запас, формується інтерес до рідного слова. Систематичне опрацювання поетичного фольклору сприятиме збагаченню мовлення дітей чудовими народними зразками, образними виразами, перлинами народної мудрості.

Література

1. Вітковська Н.С. Педагогічні аспекти роботи над прислів'ями з молодшими школярами // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія.* 2007. № 21. С. 33-37.

2. Комарівська Н., Лапшина І., Франчук Н. Літературна освіта дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в контексті естетичного виховання // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія: Збірник наукових праць.* Вип. 59 / Редкол. : В.І.Шахов (голова) та ін. Вінниця : ТОВ Нілан ЛТД. 2020. С. 83-88.

3. Комарівська Н. Особливості вивчення малих фольклорних жанрів у початковій школі // *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій : Збірник матеріалів науково-практичної конференції.* Вінниця. 2012. С. 178-182.

Резнік Вікторія

м. Харків

(Наук. керівн. – канд. пед. наук,

доц. Ємець А. А.)

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИТАННЯ ХЛОПЧИКІВ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Анотація. Стаття присвячена проблемі читання хлопчиків. Наведено результати дослідження читацької компетентності третьокласників, із порівнянням даних читання дівчат і хлопців. Зроблено висновки щодо читання хлопчиків у сучасній початковій школі, підтверджено думку про те, що вони

мени заохочені до читання, ніж дівчата. Однак існують способи, щоб показати привабливість літератури.

Ключові слова: читання, початкова школа, читацькі вподобання, хлопці.

Abstract. The article is devoted to the problem of reading boys. The results of the study of reading competence of third-graders are presented, with a comparison of reading data of girls and boys. Conclusions were drawn on the reading of boys in modern primary school, confirming the idea that they are less encouraged to read than girls. However, there are ways to show the appeal of the literature.

Keywords: reading, primary school, readers' preferences, boys.

Питання про дитяче читання – одне з найпопулярніших у шкільній методиці. Науковці минулого й сучасності одноставно погоджуються з тим, що читання благотворно впливає на розвиток дітей, що читати слід якомога більше.

Спостереження кількох поколінь науковців, педагогів, батьків свідчать про те, що читання дівчат та хлопців відрізняється. Проблемою читання хлопчиків займалися такі вчені, як М.В.Корякін О.М.Мяеотс, Н.М.Сметанникова, В.П.Чудінова та інші.

Традиційно вважається, що хлопчики мало читають, що вони не зацікавлені в читанні, вони не читають під час дозвілля. Хоча існує багато прикладів, які свідчать про те, що читання може стати привабливим і для хлопців.

Оцінити ситуацію із чоловічим нечитанням допомагають дослідження, які проводяться на рівному рівні, у різних країнах. Так, дослідження Центру читання при Університеті Ставангера (Норвегія) показало, що існуючі в суспільстві хибні уявлення про читацькі звички хлопчиків сприяють перетворенню міфу в дійсність. Хлопчики часто вважають читання заняттям неprestижним, неохоче обговорюють свої читацькі уподобання, соромляться говорити про те, що вони читають, і незадоволені, коли їх хвалять за це. Багато

з них асоціюють читання саме з художньою літературою, а не журналів, спортивних або музичних [2].

В Україні масштабних досліджень читання хлопчиків останнім часом проводилося небагато. Хоча можна згадати загальнодержавне моніторингове дослідження читацької компетентності учнів четвертих класів, проведене у 2018 році Українським центром оцінювання якості освіти. За підсумками моніторингу, було виявлено, що «хлопчики й дівчатка, які завершили здобуття початкової освіти у 2018 р., мають істотну різницю в середніх балах із читання – 196,9 і 206,4 бали відповідно, що становить майже 10 балів» [1]. У дослідженні звертається увага, що подібні результати були зафіксовані й міжнародним дослідженням PIRLS-2016, де дівчатка четвертих класів також мають вищі середні результати, ніж хлопчики, у всіх країнах, окрім Португалії (успішність учнів та учениць приблизно однакова). У середньому показники дівчат були на 19 пунктів вищими, ніж у хлопців. У багатьох країнах світу після отримання таких результатів були прийняті програми з читання, з посиленням акцентом на читання хлопчиків, які багато чого втрачають, не побачивши привабливості світу літератури.

Ми вирішили дослідити читання хлопчиків-учнів початкової школи і дізнатися, на скільки ж менше чи більше вони читають, ніж дівчата, який у них рівень читацької культури, які мають книжкові вподобання.

З метою з'ясування особливостей читацьких інтересів хлопчиків нами було проведено анкетування учнів 3-го класу. В опитуванні взяли участь 11 дівчат, 11 хлопчиків. Учням було запропоновано відповісти на вісім запитань. Аналіз відповідей дозволив зробити наступні висновки.

На запитання «Чим ти любиш займатися у вільний час» майже 90% відповіли «дивитись телевізор»: 9 хлопчиків (82% від респондентів їхньої гендерної групи) та 6 дівчат (55 % від респондентів їхньої групи), 5 учнів обрали інші варіанти, а саме: гуляти з друзями, ходити на заняття. Варіант «читати» обрали тільки 2 учениці (18% від опитаних дівчат). Тобто, більшість

дітей обирає дозвілля розважального характеру. Читання як спосіб проведення дозвілля не обрав жоден хлопець.

На запитання «Чи любиш ти читати?» – 32% респондентів відповіли «так» (2 хлопчика (18% від опитаних учнів), 5 дівчат (45% від опитаних учениць), 68% відповіли «ні» (у цій групі удвічі більше хлопчиків (10), ніж дівчат (5)).

Зазвичай, відповідаючи на це запитання, діти намагаються підлаштуватися під очікуваний результат, їм здається, що дорослі хочуть почути саме позитивну відповідь. Саме тому кількість дітей, порівняно із попереднім запитанням, збільшилась, однак, не на багато.

Запитання «Як часто ти читаєш у вільний час?» 60% відповіли «раз на тиждень» (5 хлопчиків (45% від опитаних хлопчиків), 5 дівчат), 30% «кожен день» (2 хлопчика (18% від опитаних хлопців), 5 дівчинки), 10% «не часто» (3 хлопчика). Діти, які обрали варіант «читають кожного дня», відповіли позитивно на попереднє запитання, що полюбляють читати.

Перші три запитання перехресні, вони дозволяють з'ясувати справжнє ставлення до читання. Фактично можна стверджувати, що позитивне ставлення до читання сформовано в 9 % дітей (2 дівчинки), ще в 23% (5 хлопчиків - 45% від опитаних учнів) воно на стадії формування.

На запитання «Чи є в тебе вдома дитячі книжки?» більшість дітей 80% відповіли «ні», нам здається, що деякі навіть не цікавляться тим, чи є в них вдома дитяча література, не питають про це в батьків. Відповідь на це запитання дещо суперечить результатам, отриманим на наступне запитання «Скільки у тебе вдома дитячих книжок?»: декілька (5 хлопчика, 5 дівчат), одна полиця (20%, 4 дівчинки, 4 хлопчика), книжкова шафа (2 дівчинки, 2 хлопчика).

Відповідаючи на питання «Про що тобі цікаво читати», 80% респондентів обрали варіант «про пригоди» (8 учениць, що складає 72% опитаних дівчат), хлопці цей варіант не обирали взагалі, 41% «про героїв» (9 хлопців - 82%), 10% - «про війну» (2 хлопців – 18%) , про магію (3 дівчат – 27%). Усі діти обрали тільки один варіант відповіді.

Питання «Назви книгу, яка тобі найбільше сподобалась» більшість респондентів залишили без відповіді, лише троє дівчат вказали заголовки одного твору (без автора): «Пригоди Незнайка», «Большая энциклопедия почемучки», «12 приключений Геракла».

Було дуже цікаво дізнатися відповідь на останнє питання: «Запиши прізвища письменників, яких ти знаєш». Змогла виконати це завдання лише третина респондентів – 32% (7 учнів – 3 хлопчика і 4 дівчинки), більшість не написала нічого, що свідчить про надзвичайно низький рівень читацької культури. Середній показник вказаних письменників (однією дитиною) – 1,9. Розмаїття вказаних прізвищ – усього три письменника (Т.Шевченко, А.Пушкин, Леся Українка).

За результатами опитування ми зробили очікуваний висновок, що найбільш заохочені до читання дівчатка, ніж хлопчики. Ми побачили, що хлопчики менш читають, замість цього вони займаються іншими справами і часто навіть не цікавляться тим, чи є в них вдома дитячі книги, у вільний час вони майже не читають. Рівень читацької культури хлопчиків нижчий, ніж у дівчат.

Орієнтуючись на отримані результати та висновки науковців, для того, щоб змінити ситуацію із читанням хлопців, можна порекомендувати наступне:

- поступово формувати позитивне ставлення (завдання, ігри, наприклад: знайди у книжковому магазині книгу про свою улюблену тварину або відвідай бібліотеку свого району та знайди книжку, яка тебе зацікавила);
- створити позитивне книжкове оточення (спілкування з батьками, книжки на день народження, осередок читання в класі, читати разом, читати вголос, ходити до книжкового магазину разом, купувати цікаві книги);
- дібрати перелік книжок про героїв (орієнтовний перелік можна знайти, наприклад, у бібліотеці); враховувати жанрові вподобання;
- продумати систему обміну враженнями між однокласниками, залучити до цього батьків (організація проектної діяльності, у якій чоловіки старшого віку могли б поділитися своїми враженнями від прочитаних книжок).

Література

1. Загальнодержавне моніторингове дослідження читацької компетентності учнів четвертих класів: URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/2018_ZVIT_MDYAPO_CHYTANNYA_Sajt-1.pdf
2. Чудинова В.П. Поддержка чтения мальчиков: опыт разных стран. *Человек читающий*. URL: http://www.rusreadorg.ru/system/publications/docs/000/000/015/original/Homo_8_15.11.2016.pdf?1551692737

Кароліна Рябко

м.Вінниця

(Наук.керівн. – канд. філол. наук,

доц. Комарівська Н. О.)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ ПІД ЧАС ОПРАЦЮВАННЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

***Анотація.** У статті здійснено дефінітивний аналіз поняття «наочність», обґрунтовано значення та види, розглянуто функції засобів наочності, що можуть використовуватися на уроці читання при опрацюванні художнього твору.*

***Ключові слова:** наочність, функції наочності, види наочності, читання, художній твір, молодші школярі.*

***Abstract.** The article considers the concept of "clarity" in the works of different teachers, substantiates the meaning and types, considers the functions of visual aids that can be used in the lesson of literary reading in the development of a new work of art.*

***Keywords:** principle of clarity, functions of clarity, sees clarity, young schoolchildren.*

На даному етапі розвитку освіти одним із ефективних дидактичних принципів, що реалізується в початковій школі, є принцип наочності.